

Posel

Židovské obce v Teplicích

שליח

Ročník 9 | číslo 2
Tamuz 5775
Červen 2015

2015

קהילה יהודית

Lag Ba-Omer

Ivan Štěpanovič Koněv

Ivan Štěpanovič Koněv - Osvoboditel města Teplice

Narozen 28. prosince 1897 v Lodejnu v Ruském impériu - dnes Kirovská oblast.

Od května 1944 velel vojskům 1. ukrajinského frontu, podílel se na osvobození jižního Polska, dobytí Slezska a Saska, jeho vojska se účastnila závěrečného útoku na Berlín (tvořila jižní křídlo sovětského úderního uskupení), poté osvobodila severní, střední a východní Čechy a jako první se dostala v květnu 1945 do Prahy. V červnu 1945 byl jmenován velitelem Střední skupiny sovětských vojsk v Rakousku, od června 1946 zastával funkci hlavního velitele pozemního vojska SSSR. Byl vyznamenán i Britským Řádem Lázně (rytíř - komandér) a americkým Řádem záslužné legie (vrchní komandér).

Zemřel 21.5.1973 ve věku 75 let v Moskvě.

Sloupek

Mnozí z nás si připomněli 70. výročí od ukončení druhé světové války a je mezi námi dosud mnoho pamětníků, kteří hrůzy války zažili na vlastní kůži. Mnoho osob prožilo válečné útrapy v koncentračních táborech, v bojových liniích, nebo jejich život byl poznamenán nacistickou hrůzovládou, která naštěstí skončila v květnu roku 1945. Je 70 let od největší humanitární katastrofy, kterou lidstvo zažilo a opět se rozléhají zbraně, opět je mnoho lidí utiskováno a svět je v pohybu.

Židé byli po staletí vždy někde utiskováni a dokázali se vždy postarat nejenom o sebe, ale též o své další generace. Pořekadlo, které je v Čechách zažito, „Je silný jako židovská víra“ hovoří za vše. Naše židovská komunita musí být i v této těžké době soudržná, aby i další generace měli možnost prožít spokojený život v klidu a míru.

Přeji všem krásné prázdniny, příjemnou dovolenou a lepší stav společnosti než je v současné době.

MILI

Posel Židovské obce Teplice

Z židovských dějin města Kadaně

Dějiny židovské komunity v Kadani sahají až do středověku, přetrženy ovšem byly roku 1650, kdy po nechutných antijudaistických a antisemitských excesech došlo k vyhoštění všech vyznavačů židovského náboženství z tohoto královského města „na věčné časy“. Pokusy o obnovu kadaňské náboženské obce se datují do období po roce 1848. Za jejího novodobého zakladatele můžeme právem považovat obchodníka Aloise Schneidera z nedalekých Šírokých Třebčic. Tam židovská obec vzkvétala od počátku 18. století pod ochranou hrabat z Schönkirchenu. Roku 1870 se tehdy padesátiletý Schneider přistěhoval do Kadaně i se svou početnou rodinou, přičemž si počínal velmi odvážně a antisemitské lůže nehodlal ustupovat.

Ačkoliv byl běžně na veřejnosti urážen, okna měl často vymlácená a v noci se nesměl odvážit vyjít ze svého domu na ulici, vzdoroval s nebývalou trpělivostí, s podporou nestranných úřadů a dalších poctivých kadaňských občanů, které si získal svou slušností a sousedskou ochotou. A nakonec si 10. dubna 1871 zakoupil na tzv. Novém Městě před Svatou branou za 10.500 zlatých hospodářský dvůr, v němž provozoval obchod obilím. Dne 28. července 1879 získal Alois Schneider od městského úřadu tzv. domovské právo a 25. srpna obdržel na radnici po slavnostním slibu diplom o udělení měšťanství. Kadaňané tak měli po několika staletích opět plnoprávného spoluobčana židovského vyznání. Schneiderova odvážného příkladu následovaly záhy další židovské rodiny a Kadaň tak pozvolna ztrácela svůj kolorit katolicko-německého maloměsta.

Vznikající židovská komunita byla spravována rabínem ze Žatce. Obzvláště aktivní byl židovský kupec Ferdinand Lederer, jenž byl iniciátorem žádosti českému místodržitelství v Praze o zřízení náboženského spolku, odeslané z Kadaně 30. června 1884. Již 17. července téhož roku si kadaňští Židé (či přesněji židé, neboť většina z nich se tehdy považovala za Němce židovského vyznání) zvolili svůj první spolkový výbor. Jeho prvním představeným se podle očekávání stal právě Ferdinand Lederer, zástupcem byl zvolen Salomon Samuel, pokladníkem Nathan Feldstein a členy výboru Eduard Ullmann a Moritz Baum. Veit Böhm byl určen za kantora, staral se tedy o bohoslužby a zároveň byl učitelem náboženství pro kadaňské židovské děti.

Jako modlitebna byla pronajata místnost v domě čp. 107 ve Sladké ulici (dnešní Sládkově), o tzv. vysokých svátcích se slavila bohoslužba v sále blízkého hostince U Zlatého jelena, který byl důležitým centrem spolkového života v Kadani. Teprve v květnu 1887 se židovské komunitě podařilo získat starou baštu městského opevnění v ulici Na Příkopě (čp. 187, dnes ul. Sokolovská), která pak sloužila jako malá modlitebna a byt učitele náboženství. Kadaňské křesťanské obyvatelstvo tento objekt hovorově označovalo jako „Židovský templ“. Modlitebna, proměněná již roku 1888 v řádnou synagogu, měla jen omezený počet míst k sezení, a tak rozrůstající se židovské obyvatelstvo bylo nuceno mezi sebou losovat o to, kdo se může zúčastnit bohoslužeb. Vybavení synagogy pocházelo ze Ždaru na Doupovsku, kde židovská obec stála takřka před zánikem, neboť její členové se stěhovali do větších měst, včetně Kadaně.

Nový židovský hřbitov byl v Kadani slavnostně vysvěcen již 29. srpna 1884 za účasti posledního žďárského rabína Dr. Bärwalda a nalézal se po pravé straně Hřbitovní ulice. Představený Izraelitského náboženského spolku, kupec Ferdinand Lederer, složil 11. října 1885 svou funkci, přičemž mu členové spolku vzdali zasloužený hold za všechno, co pro židovskou komunitu v Kadani vykonal. V letech 1885 až 1887 byl představeným obchodník Salomon Samuel, poté funkci až do roku 1893 zastával zemědělský podnikatel Eduard Ullmann.

S velkou úctou byly zorganizovány pohřební obřady za Aloise Schneidera, zesnulého ve věku sedmdesáti let dne 3. ledna 1889, který se díky své odvaze a trpělivosti stal skutečným obnovitelem židovské komunity v Kadani. Se svou ženou Julií (†1891) vychovali celkem osm dětí, pět dcer a tři syny: Dr. Philipp Schneider se stal úspěšným advokátem v Českých Budějovicích, Dr. Leopold Schneider byl praktickým lékařem v Ústí nad Labem a Dawid Schneider se stal v Kadani velkoobchodníkem obilím a dalšími zemědělskými produkty. Od roku 1885 byl v Kadani učitelem židovského náboženství Jakob Hartmann, jenž zároveň vykonával službu košer-řečníka. S výukou mu vypomáhal stařík rabín Josef Weis z Údlie, který působil též na kadaňském gymnáziu, kde studovalo množství židovských chlapců z Kadaňska. Jakob Hartmann zemřel náhle 22. července 1890 na infarkt a jeho pohřeb o několik dní později se stal demonstrací nové atmosféry tolerance v Kadani: pohřbu, vedeného rabínem Josefem Weisem, se kromě zástupců všech úřadů a škol a velkého množství lidu z města i okolí zúčastnilo i kadaňské katolické duchovenstvo. V letech 1890 až 1891 působil v Kadani jako rabín Josef Abeles, po něm nastoupil rabín Markus Schulhof. Za něj se kadaňská židovská komunita stala plně respektovanou součástí městské společnosti, většinově německo-katolické, vedle dalších menšin, totiž české a německo-evangelické.

V roce 1890 se pak z náboženského spolku formálně stala náboženská obec, tj. Židovská obec Kadaň, která zahrnovala soudní okresy Kadaň, Přísečnice, Vejprty a částečně i Doupov, tedy takřka celé Kadaňsko. Představení kadaňské židovské komunity tehdy s optimismem vyhlíželi „šťastné“ nové století, aniž tušili, jaká se blíží katastrofa. To už je ovšem jiná kapitola z židovských dějin staroslavného města Kadaně.

doc. PhDr. Petr Hlaváček, Ph.D., Collegium Europaeum FF UK & FLÚ AV ČR

Kadaňská synagoga (uprostřed s rozetovým oknem) na fotografii z roku 1910

Cesty za poznáním X - Lag BaOmer

V Izraeli je zvykem na svátek Lag ba-Omer putovat k hrobu rabiho Šimona bar Jo-chaje, avšak jestli nechcete zrovna putovat do Meronu v Izraeli kde rabi našel místo svého posledního odpočinku a tlačít se v davu, je možné navštívit hrob Ezechiela Landaua, který letos měl letos 222. výročí úmrtí. Známy je též jako Noda bi-Jehudaa jeho hrob se nachází v Praze ve Fibichově ulici pod Žižkovským vysílačem. Účast na takové akci je mnohem menší, ale za to se můžete dostat přímo k hrobu, aniž by Vás někdo obtěžoval a setkat se s potomkem tohoto učenice. Letos přijel na Jarcait jeho přímý potomek rabi Landa z Bnei Braku, který pokračuje v práci svých slavných předků. Setkání s ním bylo pro mě velkým zážitkem a pořízení několika fotografií trvalou vzpomínkou. Krátké modlitby u hrobu se zúčastnil i Pražský vrchní rabín David Peter.

Tovje

Tryzna Terezín

Dne 17.5.2015 se členové a sympatizanti Židovské obce Teplice sešli v Terezíně na tradiční Tereziňské tryzně, aby si připomněli nejenom 70. výročí ukončení druhé světové války, ale aby se poklonili památce všech, kteří válku nepřežili. Osud šesti milionů obětí Holocaustu, nebude nikdy zapomenut .

Tovje

foto: Rabi Landa z Bnei Braku
ŠV

Beseda Vlasty Rut Sidonové

27. května 2015 jsme se setkali ve Společenském klubu se spisovatelkou Vlastou Rut Sidonovou, která poutavě vyprávěla o své spisovatelské dráze. Představila své dvě nové knihy s názvy Před pikolou za pikolou a Jídla Šalom. Spisovatelka přítomným nejenom své knihy představila, ale též zaujala čtením z těchto knih. Řada zúčastněných si po skončení besedy knihy zakoupila a též nechala podepsat.

MILI

Brigáda české unie židovské mládeže

Ve dnech 7.5.2015 až 10.5.2015 se konala brigáda ČUŽM na starém židovském hřbitově v Letově. Brigády se zúčastnilo cca 10 členů ČUŽM. Akci navštívil i rabín Eli z Izraele, za naši ŽO Teplice se zúčastnil prací Tomáš Pulc. Akce byla financována za finančního přispění Nadačního fondu obětím holocaustu. Plochu židovského hřbitova se nepodařilo kompletně vyčistit a zbavit náletových keřů, proto se zúčastnění rozhodli, že se sejdou na hřbitově v Letově 9. srpna, kde se bude na pracích pokračovat.

Dne 7.5.2015 ČUŽM ve spolupráci se ŽO Teplice připravila pro účastníky brigády v Letově oslavu svátku Lag baomer, který se konal v Podbořanech, městské části Hlubany. Rabín Eli z Izraele všem zúčastněným o Šabatu na Seuda šlišit vysvětlil příběhy rabiho Šimona ben Jochaje, který se připomíná při tomto svátku.

MILI

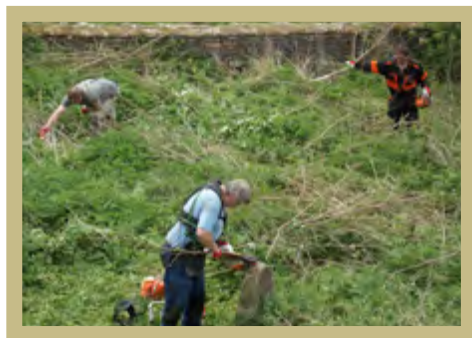

Široké Třebčice

Ve dnech 12.5.2015 a 13.5.2015 byla zahájena první fáze vyčištění a odstranění náletových křovin a též postavení 12 velkých náhrobních kamenů na židovském hřbitově v Širokých Třebčicích. Práce probíhaly v náročném a členitém terénu. Náhrobky byly zafixovány dvousložkovým tmelem Marmarokit 1000 a bezpečně ukotveny na původním místě. Celá akce je finančně podpořena Nadačním fondem obětí holocaustu a realizaci provádí firma Zdeněk Zacharda. Na celý proces stavění náhrobků a usazení na původní místo dohlížel duchovní Židovské obce Teplice pan Tomáš Pulc.

Stavění náhrobků bude dále probíhat v letních měsících ve spolupráci s Obecním úřadem ve Veliké Vsi a s dalšími partnery tohoto projektu.

MILI

Obrazem - Brigáda v Sobědruhách

Kameny zmizelých v Peruci

Tři kameny zmizelých se v neděli objevily v Peruci na Lounsku. Lidem připomínají památku rodiny Rosenbaumovy. Otec, syn a babička byli umučeni v nacistických vyhlazovacích táborech. Hřízy holokaustu nepřežilo celkem sedmáct lidí z Peruce.

V Peruci přibýly tři Stolpersteiny. Připomínají památku rodiny Rosenbaumovy. Rosenbaumovi provozovali v obci obchod s vinárnou v blízkosti Boženiny studánky. Právě před tímto domem byly kamenné kostky čili Stolpersteiny usazeny. Na prvním kameni je uvedeno jméno Pavel Rosenbaum. Na druhém jeho syna Iva. Oba byli deportováni v roce 1942 do Terezína a o dva roky do Osvětimi, kde byli umučeni. Ivovi bylo pouhých deset let. Třetí kámen připomíná Pavlovu maminku, která zemřela v roce 1943 v Terezíně. Jediný, kdo z rodiny přežil, byla Pavlova manželka Kamila Rosenbaumová.

Slavnosti se zúčastnila Káťa Rys, dcera Kamily Rosenbaumové. „Maminka o hrůzách války, koncentračních a pracovních táborech příliš nemluvila. Raději vzpomínala na období před válkou. Vyprávěla o tom krásném, jak tu tančila a připravovala s dětmi představení. Občas mluvila o manželovi Pavlovi a jejich malém synovi. Bylo to pro ni ale velmi bolestné, proto jsem se jí nevyptávala. O tom, co se dělo během války s její rodinou, jsem se dozvíдалa později z vyprávění dalších lidí,“ uvedla.

Po válce se Kamila Rosenbaumová do Peruce vrátila, vzpomínky na ztracenou rodinu ale byly příliš silné. Přestěhovala se proto do Prahy, kde poznala svého druhého manžela. Dohromady je svedlo pátrání po osudech její rodiny.

„Maminka se s tatínkem poznala, když se snažila zjistit, co se s jejím prvním mužem stalo. Na inzerát se jí ozval muž, který s Pavlem zpíval ve sboru v Terezíně. Zjistili, že mají mnoho společného a vzali se. Narodily se jim dvě dcery, já a sestra,“ prozradila Káťa Rys. Do Peruce přicestovala z Anglie, v roce 1968 emigrovala.

Holokaust nepřežilo několik peruckých rodin

Za aktivitou Stolpersteine v Peruci stojí Spolek pro obnovu židovských památek Perucka. „Nacistické řádění nepřežilo několik místních rodin. Ne všechny budou kameny připomínat, chystáme se vytvořit památník, který bude na židovském hřbitově v Hřivčicích. Ponese jména všech umučených,“ uvedl Ivo Šuslik, předseda spolku.

S rodinou Rosenbaumovou ho pojí křestní jméno. Jeho maminka se znala s paní Kamilou Rosenbaumovou a rozhodla se po jejím umučeném synovi pojmenovat svého chlapce.

„Na hrůzy holokaustu v žádném případě nesmíme zapomenout. Svět jak jej vidíme dnes, je plný krutosti a násilí, ale nesmíme se vzdát a být takoví. Boží vůle je, abychom se vzájemně tolerovali a měli se rádi,“ uvedl Ivo Kraus, kazatel Církve Československé husitské, který na akci pronesl modlitbu.

Nechyběli ani zástupci Židovské obce. „Bylo zde mnoho židovských rodin, které nacistické běsnění nepřežili. Jsem velmi rád, že se našli lidé, kteří se zasadili o to, aby se na ně vzpomnělo. A také se snaží o obnovu židovských kulturních památek,“ uvedl Oldřich Látal, předseda Židovské obce Teplice.

Autor: Miroslava Strnadová

Tři nové kameny Stolpersteine

Vlevo na snímku Káťa Rys

Beseda na Základní škole Krásnohorská

Dne 2. 6. 2015 proběhla beseda se žáky 8. třídy základní devítileté školy Elišky Krásnohorské v Ústí nad Labem, kde byli žáci duchovním Židovské obce v Teplicích Tomášem Pulcem seznámeni se židovskými zvyky a tradicemi.

Tovje

Martin Buber

V červnu si v rámci cyklu „Učíte se Toře“ připomeneme 50. výročí od úmrtí jednoho z největších židovských filosofů a myslitelů 20. století Martina Bubera (1878 – 1965), jenž se mimo jiné proslavil jako autor Chasidských vyprávění a dialogického díla Já a Ty. Věnovat mu budeme hned tři úterní podvečery. První podvečer se seznámíme s osobností a jeho dílem, které bylo přeloženo do češtiny. Druhý podvečer bude věnován úvahám o chasidismu „Cesta člověka podle chasidského učení“ a poslední úterní podvečer si představíme chasidskou kroniku Gog a Magog, kterou napsal nikoliv již německy, ale hebrejsky po svém příjezdu do tehdejší Britské Palestiny.

Tovje

Klára 3847 aneb příliš mnoho hvězd

Dne 4. 5. 2015 se v Krušnohorském divadle Teplice, konala divadelní inscenace skupiny Docela velké divadlo Litvínov hra „Klára 3847 aneb příliš mnoho hvězd“ o dívce, která přežila vězení v koncentračním táboře Osvětim. Divadelní inscenace vznikla z vnitřní potřeby jako katarzní výpověď něčeho navždy zasutého v genech.

Náš humor

Kohn koupí mluvícího papouška, který se umí modlit hebrejsky. Rozhlásí to po městě, uzavřou se sázky a sjedná termín, kdy papouška předvede. Kohn papouška přinese, schválně přijde pozdě, aby syn ještě stihl vsadit víc, ale papoušek mlčí. Kohn, strašně naštvanej, přijde o spoustu peněz. Odnese papouška zpátky a chystá si pušku, že ho zabije, když najednou papoušek promluví: „Počkej do příštího tejdne, uvidíš ten kurz!“

„Poslechnou, Kohn, já mám slabej zrak, copak je napsáno na té synagoze?“

„Abeles, tam je napsáno Voni jsou moula.“

„Nepovídaj, Kohn! A to je tam napsáno hebrejsky?“

„Nemlich hebrejsky, Abeles.“

„Ale v tom případě se to, Kohn, čte pozpátku, takže je tam napsáno Moula jsou voni!“

Informace sociální pracovnice

Výzva!

Žádáme všechny osoby, které se dosud nepřihlásili do projektu Claims Conference GG 17 a pobírají příspěvky z Claims Conference, aby tak učinili ve vlastní zájmu co nejdříve, nejpozději do 15.7.2015.

Do projektu CC GG7 je možné zapojit i nečleny ŽO Teplice !

Bc. Markéta Lichtensteinová DiS. –sociální pracovnice ŽO Teplice

Zprávy z představenstva

Představenstvo se na svých pravidelných zasedáních zabývalo běžnou agendou a organizací života na obci.

- Realizaci projektů financovaných ve spolupráci s Nadačním fondem obětí holocaustu.
- Ukončením Nájemní smlouvy s nájemcem Severky .
- Realizací oslav při příležitosti připomenutí 70. výročí ukončení II. světové války.
- Pokračováním práce v sociální oblasti.
- Spoluprací s Úřadem práce ČR (získání dvou pracovníků na údržbu hřbitovů).

Gastrokoutek Tvarohový koláč

Dnes jsme pro Vás připravili jednoduchý recept na tvarohový koláč s rozinkami a čokoládovou polevou

Ingredience:

- 6 lžic rozinky
- 1 balíček vanilkový cukr
- 2 balíčky měkký tvaroh
- čokoláda na vaření
- 1 hrnek cukr
- citronová kůra
- 1 kelímek kysaná smetana
- 5 ks vejce
- 2 lžíce hladká mouka

Příprava koláče:

Rozinky opláchneme. Oddělíme žloutky od bílků. Bílky lehce osolíme a vymícháme z nich tuhý sníh. Větší kulatou formu vymažeme máslem a vysypeme strouhankou. Žloutky utřeme s cukrem do husté světlé pěny, přidáme mouku, tvaroh, zakysanou smetanu, vanilkový cukr, rozinky a nakonec zlehka vmícháme tuhý sníh z bílků.

Do těsta můžeme přidat nastrouhanou citronovou kůru. Těsto nalijeme do formy a v předehřáté troubě pečeme asi 45 min.

Koláč necháme vychladnout ve vypnuté troubě a zdobíme čokoládovou polevou.

Narozeniny členů Teplické židovské obce

paní Váňová Eva, nar. 3. 4. - 72let
pan Appel Samuel, nar. 11. 4. - 13 let
paní Krédlová Lenka, nar. 21. 4. - 37 let
pan Ing.Čapek Jan, nar. 26 .4. - 62 let
paní Krásová Marta, nar. 8. 5. - 29 let
paní Kreisinger Kateřina, nar. 16. 5. - 49let
paní Augustová Judita, nar. 25. 5. - 67 let
paní Herskovičová Bína, nar. 28. 5. - 91let
paní Krásová Drahomíra, nar. 05. 6. - 60let
paní Šplíchalová Alena, nar. 30. 6. - 65 let

Ad mea veesrim šana přeje celá teplická židovská obec.

Pohřeb paní Pernstecherové

V pátek 15. 5. 2015 byla uložena urna paní Jozefy Pernstecherové na novém židovském hřbitově v Teplicích za přítomnosti představenstva ŽO Teplice a nejbližších příbuzných.

